

Василь Трубай

ПАВУТИНА

оповідання

Київ

УДК 821.161
Т77

- Т77 Трубай В.** Павутина : оповідання. Київ, Видавництво Ліра-К, 2022. 328 с. ISBN 978-617-520-302-6

Реалізм у письмі, в зображенні деталей і химерність твору в цілому – так можна схарактеризувати манеру творчості Василя Трубая. У ній щось від Гоголя й Булгакова, від Маркеса й Кортасара. В оповіданнях, що увійшли до цієї книги, письменник торкається найважчих взаємин між Чоловіком і Жінкою, Людиною й Богом, Людиною і Природою. Зазвичай думки його приголомшують радикальністю, суперечать усталеній моралі, а часом навіть лякають своєю безжальною правдою. Думки ці вриваються у свідомість, змушують сперечатися – і змінювати свій погляд на світ.

УДК 821.161

ISBN 978-617-520-302-6

© Трубай В., 2022

© Видавництво Ліра-К, 2022

ЗМІСТ

Замість передмови	3
Храм.....	10
Кінець світу.....	26
Павутина.....	34
Пора спати.....	47
Яйце-Райце.....	50
Натюрморт з котами.....	66
Яма.....	70
Оповідання про великого птаха	81
Картоплина	85
Штик	98
Робінзон Крузо.....	105
Танг	109
Цвіркун	133
Лось	140
Отче наш.....	163
За землю.....	167
Заручники.....	176
Ріка.....	243
Все просто	256

Оповідання з минулого тисячоліття

Грушки	261
Легенда про Орфея	263
Дон Кіхот	273
Хромові чоботи	280
Листи з моря	291
Генерал Петухов	320

ХРАМ

Господи, напоум мене, бо сам я не можу досягнути цього...

Я дуже часто ходжу до великого болота, яке в низині на південь від нашого села. Сідаю у відлюдкуватому місці на повалену вербу, сиджу там, дивлюся на воду, на осоку, на купини і думаю. Там гарно думається. Не можу пояснити, чому мене тягне туди. Але я скучаю за болотом. Їздив недавно у Київ, хотів потрапити до Владики – треба було дзвін для храму. Без дзвона ніяк! Затримався там на кілька днів, і ось – ніби не вистачало мені чогось, ніби з добрим приятелем розлучився. Я майже кожного дня буваю біля тих мочарів, коли зранку, коли увечері. Болото завжди різне. Воно живе. Воно дихає, булькає, квакає, шарудить, цінькає, воно сердиться, радіє. Коли довго сидиш і слухаєш його мову, то приходить великий спокій. Там цілий світ зі своїми законами, звичаями, радостями і печалями...

Люди в селі бояться болота, лякаються його непрохідної трясовини. В ній не раз топилася худоба. Колись один хлопчина хотів знайти брід до острова, що видніється далеко посеред тієї багнистої мокви. Кажуть, на той острів ніколи не ступала нога людини, там живе кікімора з мавками. Жартують, звичайно. Так отой хлопчина вирубав довгу палицю, штурхав нею, пробуючи дна, скакав по горбках порослих мохом, аж поки не провалився. Він кричав, просив допомоги, люди бачили, як твань поволі засмоктувала його, але рятувати ніхто не наважився.

Проте болото не зле. Воно не підле, не хитре... але й не добре, і не чесне, і не справедливе. Воно ніяке. Воно просто таке. Воно справжнє. Якось Олена сказала, що воно – як Бог! Біля нього до-

бре, бо ти розумієш, що не можеш його змінити. Якби люди знали, що того, хто поруч, змінити не можна – світ був би добрішим.

Багато років минуло після того, як Всевишній послав людям Спасителя, а вони щодалі все глибше й глибше в'язнуть у паскудстві. Чому так? Чому Бог не хоче перемогти Диявола? І чому в Диявола влада лише над людьми? Чому він не владний над сонцем, вітром, лисицею, вербою, оцим болотом? Чому тільки люди? Адже Бог створив усе. А горе впало лише на людей. Все довкіл гармонійне, все вживається одне з одним, доповнює... крім людини. Вона єдина, хто всьому шкодить. Якось бачив табличку біля місточка: «Будьте людьми! Не кидайте сміття в річку!» Я засміявся – треба було б написати: «Будьте звірами!» Звірі нічого не викидають, у них немає сміття. Вчора в болото хтось пожбурич пляшку з-під пива. А сьогодні її вже немає. Болото ковтнуло її. Воно дуже швидко самоочищується. Коли на землі роками може залишатися сміття, то болото вмить поглинає всякий людський непотріб.

Після семінарії я попросив, щоб мене направили в якесь далеке село, де не було церкви, хотів побудувати там храм. Я не думав, що це буде так тяжко. Особливо тепер – усе таке дороге! Але мені хотілося випробувати себе, чи зможу. Я приїхав у це село й поселився у баби Федори. Вона дуже набожна людина, але я зразу ж побачив, що віра її нешира. Хоча я великих претензій до людей не маю – усі ми грішні. Щиро вірити в Бога дуже важко. Тим паче виконувати його заповіді. Віра вимагає повного відречення від себе, а на це здатні одиниці. Якщо вже бути чесним до кінця, то навряд чи знайдеться хоча б один священик, якого б не гризли сумніви. Я теж інколи... Тож, як судити людей? Та й не розуміють прості люди Святого Письма. Тітка Марія запитує: «Ну, як же мені кинути свою хвору маму? А Ісус каже, щоб кинула!» Я кажу їй, що то Ісус звертався до своїх учнів. От якщо хочете бути учнем Його – треба кинути! Справжній учень повинен іти за Ісусом заплущивши очі. Вона так зраділа, що їй не треба кидати маму.

Як тільки приїхав, відразу ж із сільським головою пройшлися вулицями, вибрали хороше місце для храму: високий пагорб майже

в центрі села. Люди кажуть, що там колись стояли вітряки, а після на тому белебні ніхто селитися не хотів. А для храму місця кращого горді й шукати. Одне лише погано, що пагорб той у селі називали – цицька. Дехто з безбожників ще й сміявся, мовляв – храм на цицьці буде стояти. Але то лише спочатку. Пізніше, коли церква була майже готова, люди стали казати – храмова гора! То гарно. Перед початком будівництва я освятив те місце й помолився: «Господи, милостиво зверни Свій погляд на слугу Твого, який береться в Твоїй могутній державі будувати цей храм і здійснює сьогодні закладання його фундаменту. Закріпи цю будову на основі міцного каменю так, щоб йому, згідно з Твоїм Євангельським Словом, не міг би зашкочити ні вітер, ні вода, ні інші стихії чи негаразди...»

Коли рили котлован під фундамент, розкопали великий плаский камінь. З Києва приїхали археологи, знайшли там давнє язичницьке капище. Жертовний камінь забрали до столиці. Я думаю, то непогано, що на тій горі ще здавна славили Бога. Чи Богів. Значить там хороша енергетика, гора намолена. То нічого, що люди колись не знали, що Бог єдиний і думали, ніби їх багато. Колись же й ложки з виделкою не знали, а їли руками. Християнство успадкувало дуже багато традицій та обрядів наших предків, язичників. І це теж добре, що сув'язь єднання з Богом не переривається, а плавно переходить на вищий рівень. Певно, колись волхви чинили опір і була жорстока борня, але ж ми бачимо, який Бог переміг.

Якось у поїзді їхав з одним дідом. Розговорилися про це. Цікавий такий дідок, видно, ще тої, давньої віри. Дуже обізнаний, але видає себе за простачка. Так він каже, що ця війна Богів ще не завершена, ще невідомо хто переможе! На його думку, давня язичницька, чи, як він каже – православна релігія була справжньою, натуральною, живою, в ній людина єдналася з природою, була такою ж, як птиця, чи звір, а християнство, мовляв, перебрало усі обряди від язичництва, але вихлостило їх, зробило штучними, надуманими, націленими лише на володіння душами людськими. Я, певно, з прихованою посмішкою слухав ті слова, а сам подумки молився за його заблудлу душу.

Дружина дуже хотіла, щоб я залишився в Києві, у семінарії. Була така можливість. Але я присягнувся нести слово Боже людям. І ще я хочу в своєму житті збудувати храм. Нехай маленький, нехай сільський, але це буде храм. І я це зроблю! Я не думав, що вона піде від мене. Вірив, що розділить зі мною усі житейські труднощі. Вона так казала. Але жіноча душа дуже мінлива й непередбачувана. Живе в ній щось звірине, інстинкт материнства завжди перемагає. Бо й справді, нашій маленькій донечці краще жити у великому місті. Тим паче з її алергією до цвітіння всяких трав. Але я ще думав, що воно якось налагодиться, що якось можна домовитися, аж поки дружина не сказала дурну фразу: «Або ми, або твій Бог!». Я розумію, що то було сказано згаряча, у сварці, але... миру вже не могло бути. Ми й раніше не дуже розуміли одне одного, а після цього...

Найтяжче було від усвідомлення, що моя донька тепер ростиме без мене. Але тут, у селі, клопоти по будівництву потроху розвіяли важкі думи. З перших же днів я став проводити богослужіння прямо на тому пагорбі, де мав бути храм. Багато людей приходило на службу, хто справді йшов послухати слово Боже, хто просто з цікавості – подивитися на молодого батюшку. Я тоді перший раз угледів серед прихожан Олену. І щось таке сталося зі мною... Після невдалого шлюбу я сказав собі, що то було перший і останній раз, а тут... Якась дивна жінка, ніби не від світу цього. Було в ній щось таке... не скажеш зразу й що. Молодесенька, наче підліток, не дуже ж і гарна: худа, обличчя вилицювате, але очі добрі, глибокі, темні, як ожина! З нею приємно було спілкуватися, вона уміла слухати і якось відразу все розуміла. Вона, як щось говорила, то ніби ледь всміхалася. Я люблю, коли жінка сміється. Вона тоді щаслива. Іншим разом читаю проповідь, а поглядом шукаю її серед людей. І бачу, як спалахують її очі, коли зустрічаються з моїми. Мабуть, і я їй небайдужий. В спекотні дні приходила до церкви без ліфчика і було видно, як її тугі соски напинають ситцеве плаття. Служба закінчиться, люди розійдуться, а я молюся й прошу Господа, щоб не допустив цього гріха. Вона заміжня. Колись запитала: хіба це смертельний гріх заміжній жінці любити іншого? Я злякався. Чи не я бува той інший... Я читав їй

напам'ять Старий Заповіт: «хто чужоложить... мусять бути скарані на смерть і перелюбець, і перелюбка», а сам згадував, як вона колись прийшла до церкви з великим синцем на вилиці. Кажуть чоловік у неї ревнивий деспот, б'є її смертельно, ногами, але що я можу зробити – жінка повинна коритися чоловікові. Тут у селі є гарні дівчата й молодичі, мабуть, якась би й пішла за мене, якби схотів, але я запопався служити Богу... а ще не міг викинути її з голови, ніби заворожений. Снилася ночами. Інколи так безстижно й грішно, що... Прокинувся і молюсь, молюсь, молюсь... «Господи, дай мені силу, щоб я міг мужньо й успішно переборювати спокуси злого духу та всі мої низькі пристрасті й пожадання». І ніби відступає усе те. А потім знову побачив якомсь у магазині... Підійшла до мене, привіталася, очі світяться. Кажу: скупляюся, треба щось їсти готувати. А вона посміхнулася так якомсь дивно, ніби знала щось, і пішла. Не озирнулася. Дехто казав, що вона причинна, але я ніколи не помічав у ній чогось такого, що говорило б про божевілля. Просто вона не така, як усі.

Як залили фундамент, я радів, мов дитина, думав половину справи зроблено. Але то була навіть не третина. Торік бригада мулярів із західної України клала цеглу аж три місяці. Церква ж сільська, невеличка і спочатку хлопці, казали, що вони її за місяць зведуть. Але тоді стояла така спека, ніби сонце хотіло розплавити і стіни, і людей, і все довкіл, а тому працювати доводилося лише рано-вранці й увечері. Старі люди бідкалися, що такого пекла не пам'ятають споконвіку. Погоріло все – і на городах, і в садах. Я кожного дня молився і просив Бога, щоб була погода, але він вирішував по-своєму. А потім зарядили такі проливні дощі, що хлопці таки мусили перервати будівництво. Аж до пізньої осені дощило. Вони ще трохи попрацювали в підвалі церкви, зліпили там мені плиту-буржуйку, щоб я зміг перезимувати, вивели димар та й поїхали до себе у Стрий.

Зима минулася швидко, я проводив службу прямо в підвалі, причепурих там усе, повісив ікони. Трохи зібрав грошей. Люди тут не скупі, жертвують що можуть.

А ранньої весни повернулися западенці і до початку квітня майже закінчили зводити стіни. Тепер Бог допомагав нам: погода стояла тепла й лагідна. Лише останніми днями знову стало припікати і прокотилися проливні грози із громом та блискавками. Але я сподівався, що скоро піднімемо баню і справа піде на завершення. Ви не повірите, але мені вдалося покрити купол з хрестом справжнім сусальним золотом! Якимось на сповідь приїхав крутий бізнесмен. Хтозна, чому він вирішив сповідуватися саме в нашому забитому селі. Можливо, хотів залишитися невідомим. Мабуть, що так, бо навіть не назвав свого імені. Не можу відкривати вам тайну сповіді, але він, цей бізнесмен, просив покаяння за великі гріхи. Звісно, я молився за нього. Я бачив, що каяття його щире, він плакав. Де-хто нарікає на християнство, мовляв, що ж це за релігія така – гріши скільки захочеш, а тоді покаєшся, і Бог усе простить. Але ніхто не знає, простить Він чи ні. Казав Мойсееві: «Помилую, кого хочу помилувати і змилосерджуся над тим, над ким хочу змилосердитися». Він може помилувати найбільшого грішника й відвернутися від праведника. Господь бачить людську душу, а тому молитвами та всякими жертвами Його не обдуриш.

Так ото через кілька днів той бізнесмен привіз двох майстрів із сусальним золотом, сказав, що таким чином хоче прислужитися Богові. Вірять, що Бог почув його каяття. То добре, коли є віра! Ті хлопці за два тижні позолотили баню. Я спостерігав, як вони це робили, так цікаво. Вони наносили на металеву поверхню купола шарів шість чи й більше якогось клею, давали йому сохнути днями, потім шліфували і знову мазали, а тоді накладали такі маленькі золоті квадратики і притисками їх ватяними тампонами. Потім давали висохнути і полірували до дзеркального блиску. Купол і хрест аж горіли! Я уявляв, як вони світитимуться вгорі, при сході чи заході сонця! Тепер треба було швидко підняти баню, бо я не міг надовго залишати її у дворі. Вдень ще безпечно, робітники дивляться, а вночі я спав біля неї в наметі. Накрили, певно, чорною плівкою, але все одно – безбожників вистачає, особливо сучасна молодь.

Рясно цвіли сади, такі урочисті, мов наречені. А потім отяжіють плодами... Все як у людей. За кілька метрів від церкви росла маленька вишенька. Хлопці, коли закладали фундамент, хотіли зрубати її, але я не дозволив. Хай буде. Вона теж зацвіла! Я кожного разу,

як проходив повз неї, то зупинявся й торкав пучками білий цвіт. Такі якісь дивні відчуття... наче торкаєшся до юної дівчини. Без жінки погано. Як не гониш грішні думки, а вони приходять і приходять. Жінка для чоловіка – найбільша спокуса. Бог так створив людей, щоб вони розмножувалася, а тому дав їм бажання. Чоловік хоче жінки, а жінка чоловіка. Якби вони не хотіли одне одного – людство б вимерло. От як розуміти Писання: «Ті, що будуть достойні воскресіння, не женяться і не виходять заміж»? Або таке: «Хто віддав дочку заміж – робить добре, а хто не віддав – робить ще краще». Не втямлю я цього. Багато таїни ще приховує для мене Святе Письмо. Може, й справді, не треба роздумувати, а треба вірити та й усе. Але ж хіба змушиш себе відключити розум і сліпо вірити?

Якось прийшов на своє улюблене місце на болоті й побачив там Олену. Вона сиділа на поваленій вербі, задумливо дивилася на дику качку з каченятами, які плавали під очеретом. Як вона знала, що я люблю тут бути? Слідкувала за мною? Чи випадково прийшла сюди? Я привітався й сів біля неї. Якусь хвилину мовчали, дивилися на качок. Тоді вона сказала: «Болото, як Бог!». Потім помовчала й додала: «Усе – Бог!». Я сказав: «Бог – це любов!». Вона зазирнула мені в очі: «Це правда? Ви вірите в це?». «Так!» – відповів я, і раптом відчув, що вона хоче, щоб я обняв і пригорнув її до себе. Вона ніяк не показала цього, але я відчув. Я насилу стримався. Подумки став читати «Отче Наш». Вона відвела очі й стала розповідати, як її чоловік колись приніс додому двох малих зайченят, посадив їх у клітку, а вона вночі випустила. «Я вчинила гріх, чи ні?» – засміялася. У неї такий приємний, лагідний голос, який хочеться слухати й слухати. Ми з нею ще довго говорили про всякі дрібниці й схаменулися лише тоді, коли сонце уже торкнулося верхечків тополь на горизонті.

А другого дня зранку ми мали піднімати купол. І трапилось те, чого я ніколи не чекав. Навіть не знаю... Ніби на грозу ще й не заходилося, на небі лише дрібненькі хмарки. Хлопці, аж там, нагорі, закінчували готувати місце під баню, треба ж було її закріпити як слід. Я переживав, щоб бува не звалився хтось униз. Уже й кран під'їхав, зачепили купол за спеціальні гачки, чекали команди. Аж

раптом налетів вітер, здійняв куряву, погнав вулицею вихор, а потім, звідки не візьмись, сліпуча блискавка розпанахала надвое хмару – ніхто й не отямився, як наймолодший із хлопців спалахнув синім вогнем і повалився з тієї височини на землю. І зразу ж небо тріснуло від оглушливого грому. Так, ніби попередження якесь, ніби засторога!

Я відспівував його у нашому недобудованому храмі. Петром його звали. Такий сірий лежав у домовині, як попіл. Жартував завжди: «Може й мені, отче, сповідатися вам? Стільки гріхів маю!» Хлопці повезли хоронити у Стрий. Не встиг. Як то Бог вчинить там? Чи прийме грішну душу? Помилую, кого хоч помилувати...

І знову будівництво зупинилося. Що це? Нащо такі випробування? То спека, то zalivні дощі, то оця блискавиця. Чому так? Я не знаю нащо Господь посилає мені ці випробування. Я ж намагаюся жити праведно. Може, за мої думки грішні, але ж я не можу спинити думок. То не в моїй волі. Молився тоді допізна. У церкві ще нічого немає, голі стіни і відкрите небо, але я запалив свічку, пішов на місце вітара й молився навколішки до Святого Духа: «Спрямуй спішно Твоїм благословенням діло рук наших, яке ми для слави твоєї робимо і нас ізбав від усякого зла...» Я так щиро молився, що відчув, як мене нестae, моя душа ніби розчиняється, ніби поєднується з Богом, зникло усе, була лише всепоглинаюча благодать Святого Духа і Господа нашого Ісуса Христа. Я закінчив молитися й ще довго не міг повернутися до реальності, так хороше було на душі, так тепло й світло, що я аж засміявся. І раптом відчув, що позаду мене хтось стоїть. Повільно повернув голову й побачив усміхнену Олену. «Я принесла вам вареників!». Боже, це було так буденно після моєї натхненної молитви і так щемко-ніжно, що я мало не заплакав. Я підійшов до неї і хотів узяти глиняний полумисок з її рук, але вона не відпускала його. «Що мені робити, отче? Скажіть, що мені робити?». Вона дивилася на мене повними сліз очима і я раптом зрозумів, про що вона. Я все зрозумів. Полумисок випав із наших рук і розбився. Вона ткнулася обличчям у мої груди. Її хуленькі плечі дрижали, ніби в лихоманці. Я обнімав їх і гладив, але не міг угамувати того тремтіння. І тоді я поцілував волосся на її голові. Вона підняла очі й так ніжно, так вдячно глянула на мене...

а потім подалася назустріч з ледь розтуленими вустами... Але я заперечно похитав головою. Я злякався. Я не хотів цього. Я будував храм. Вона заміжня жінка. Але ж як замлоїло серце, коли її тугі перса притислися до моїх грудей. Господи, прости мені грішному! Може, якраз через цей мій гріх Господь і чинить перешкоди. Може, я не вартий того храму?! Хто дивиться на жінку з пожаданням, той уже вчинив перелюб із нею. А вона не зводила з мене очей, в яких шалів полиск від свічки. «Що мені робити, отче? Я не можу без вас. Ви говорили, що Бог – це любов, то чому я не можу любити вас? Чому ви не можете любити мене?» Я побачив в її очах щось таке, що злякало мене ще дужче, я бачив, що ця жінка здатна на все. Що я міг відповісти їй крім того, що це великий гріх? Вона заміжня! Це гріх! Вона постояла так ще якусь мить, потім усміхнулася куточками вуст, присіла, зібрала вареники у розбитий полумисок і мовчки пішла. Я не зупинив її.

Уночі довго не міг заснути. Думав про це. А зранку пішов до болота. Мені треба було усамітнитися, осмислити все, що сталося. «Господи, Милосердний! Дай мені силу поборювати спокуси злого духа, віджени від мене гріховні думки, низькі пристрасті й пожадання, дай силу побороти їх! Порятуй мене в усіх спокусах. Амінь!» Але хіба ж це не Бог так хоче, це ж Він заклав у кожну людину любов. Я ж цього не хотів, воно саме зродилося десь у серці... Чому ж тоді це гріх? Ну, якщо це диявольське, то що ж тоді зветься коханням? Хіба ж не від Бога оте незбагненне, що раптом нізвідки виникає між чоловіком і жінкою? Оте солодке й болуче, якого несила позбутися. Господи, допоможи мені в цьому розібратися!

В семінарії я був не найкращим учнем. Багато чого із Біблії мені було незрозумілим і я часто сперечався з учителями. Умів переконливо й логічно викладати свої думки, а тому вони неохоче вступали зі мною в полеміку. Вони вчили вірувати серцем, а не розумом, але мені це давалося важко. Я намагаюся щиро вірити і щиро проповідувати людям учення Христа, але ще й тепер розум мій сам хоче докопатися до істини. Та не завжди це вдається. Знаю, що в Біблії, крім очевидного, закладено ще якийсь потаємний смисл, доступний лише просвітленим. Я хочу пізнати його. Вчителі кажуть – не знаєш, спитай у знаючих, але мені хочеться самому докопатися, бо я думаю, що Біблію треба розуміти так, як там написано, як казали Апо-

столи, а не як її трактує хтось інший. Зараз багато хто по своєму хоче тлумачити Святе Письмо. Ви скажете, як же ти проповідуєш, не розуміючи всього? Це важко, особливо коли знаходиться якась людина, що уважно читала Біблію. Один хлопчина, студент, трохи молодший за мене, каже: «Отче, от ви будете храм і хочете служити в ньому Богові. А в Діяннях написано, що Бог, який сотворив світ і все, що в ньому, не живе у рукотворних храмах, ані не приймає служби з рук людських». Я потім перечитав Діяння і довго обмірковував ці слова, сидячи ось тут біля болота. Вочевидь, апостол Павло говорив правду. Там далі ще написано, що ми не повинні думати, що Божество подібне до золота чи срібла, чи дорогого каміння, чи якогось іншого витвору людської вигадки. Тож думаю, може, Олена й права була: Бог – є те, що він сам сотворив. Він у всьому: у повітрі, у дереві, у світлі, у камені, у пташці, у людині. А в усьому, що створила людина, він не живе. Тому й молитися краще не на ікону чи статую, створену руками людськими, а у лісі, чи біля річки, чи тут, на березі болота. Не знаю, може це й святотатство, може, це й грішно так думати, але спробуйте забрести десь далеко від людей і молитися. Забути про все і молитися! І ви відчуєте, як Бог приходить до вас. Говорити з Богом найкраще на самотині під відкритим небом. Спробуйте! А щодо «не приймає служби з рук людських», то мені тут важко щось сказати. Може, Богові й не треба нашої служби. Я не знаю. Краще сказати «я не знаю», аніж брехати самому собі й людям. Може, про ікони й помиляюся, адже є ікони чудотворні.

Я сказав собі, що пізніше розберуся в усьому цьому, бо зараз треба будувати храм. Забути про все і будувати храм! Я знав, що скоро повернуться хлопці й ми піднімемо купол. А потім уже за будь-якої погоди можна облаштовувати усе всередині. Я познайомився колись із чудовим різьбярем, виставка його була в районі. Такі дивні прикраси ріже з дерева. Хочу поговорити з ним, щоб вирізував іконостас. Тут і художники хороші є, іконописці. Знаю одного, він розписував церкву в Польщі. Він сам якось приходив, показував фотографії з розписом, пропонував свої послуги. То найкраще, коли місцеві люди розпишуть храм і зроблять іконостас.

Поспіли вишні. Моя маленька біля церкви теж стоїть уся обліта червоними ягодами. Я скуштував – соковиті, ніжні...

А за кілька днів повернулися хлопці. Приїхало тільки двоє. Ще двоє відмовилися. Сказали, що у них сімейні проблеми, але я чогось думаю, що вони просто злякалися. Убила на церкві блискавка того Петра, от вони й... Але нічого, я знав, що хтось із місцевих не відмовить у допомозі, хоча б дядько Микола. Хотілося до Воздвиження увійти в храм.

Вирішили зразу ж підняти баню. Зранку стояла така паркота, що важко було дихати, а до полудня зробилося ще спекотніше. Зняли чорну плівку з купола, якою я накривав від злого ока – сонячні промені відбилися від позолоти й стояти поруч стало неможливо, як біля розпеченої жаровні. Люду чимало зійшлося – усім цікаво бачити, як будемо піднімати золоту маківку храму. Я освятив її Йорданською водою.

Таке хвилювання найшло на мене, коли напнулися троси і маківка стала підніматися вгору. Усі звели до неба зір і завмерли в німому мовчанні. Я чув, як важко гупає в скронях кров. Кранівник поволеньки здіймав золочену баню з хрестом, а там, угорі, стояли два хлопці, очікуючи, коли вона зависне над ними, щоб спрямувати в пази. Я безперервно подумки молився. І ось нарешті хлопці взялися за троси, потягнули трохи на себе й стали показувати кранівнику, щоб опускав. І маківка обережно сіла на своє місце. І я перехрестився. І побачив, як полегшено перехрестилися люди. Хлопці загодя вмурували у стіни дріт і тепер зсередини крипили ним гачки бані.

Господи, якою ж красивою стала наша церква! Як гірко вона воздвигнулася до небес! Шукав очима серед прихожан Олену, хотів, щоб і вона побачила цю красу, вона зраділа б... Але її не було.

А потім до мене підійшла баба Федора й тихо сказала, що вчора пізно увечері Олена повісилася. Як це? У мене обірвалося серце. Терпка млість розійшлася по тілу й підкосила ноги. Баба Федора взяла за руку: не вмерла, сусідський хлопчина обрізав, відвезли в лікарню.

Я розрахувався за кран, вийшов на трасу, зупинив попутку й поїхав у район. Їхав і думав, що сказати їй? Як утішити?

Мене пустили до неї. Лежала в білих простирадлах і мовчки дивилася в стелю. Потім побачила мене, усміхнулася. «Що, принесли вареників з сиром?». Ні, я не приніс їй вареників, я сів